

СТАНОВИЩЕ

по дисертационен труд
ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА
ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР“
по научна специалност: Управление на здравни грижи

Автор: Даниела Събева Тасева

Научен ръководител: Проф. Соня Колева Тончева, д.оз.н.

ТЕМА: ***„ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ НА МЕДИЦИНСКАТА СЕСТРА СЪС СЕМЕЙСТВОТО НА ДЕЦА С УВРЕЖДАНЯ ПРИ ОКАЗВАНЕ НА ИНТЕГРИРАНИ ГРИЖИ“***

Изготвил становището: проф. Иваничка Атанасова Сербезова дп, РУ „Ангел Кънчев“
Като член на научното жури съм определена със Заповед № Р-109-116/14.03.2022, на Ректора на МУ „Проф. д-р Параскев Стоянов“- гр. Варна.

Представям Становище, във връзка с процедура за присъждане на ОНС Доктор на Даниела Събева Тасева, докторант в самостоятелна форма на обучение по докторска програма Управление на здравните грижи към катедра Здравни грижи, МУ Варна.

1. Актуалност и значимост на проблематиката

Децата с увреждания и техните семейства безспорно се нуждаят от интегрирани грижи. Те се явяват специална популация и могат да предоставят уникални възможности и предизвикателства пред медицинските специалисти за оказване на интегрирани здравни услуги. В много от нормативните документи през последните години са залегнали принципи, които изискват подходът към децата с увреждания и техните семейства да е комплексен, предлагащ интегративни грижи, които да доведат до такова развитие на потенциала на детето, че то да получи максимален шанс за пълноценен живот и развитие. Интегрираните грижи изискват съгласуваност между различни сектори на здравеопазването, образованието, социалната сфера, за да бъде подобро качеството на живот на децата и медицинската сестра се оказва свързващо звено между членовете на интегративния екип. Това в нашата страна все още остава въпрос, актуален за изследване и

дебатиране. Много от европейските страни реализират собствен модел на грижи отличаващ се по степен на интегрираност на ангажираните структури - финансови, човешки ресурси, правна уредба. Към момента у нас няма политически документ или концепция, която да координира и планира развитието на интегрирани услуги и ранна интервенция. Практиката предлага възможност за предоставяне на различни подходи към семействата и децата с увреждания. Именно актуалността на разглежданата тема, много добре обоснована от авторката, отчитането на противоречията и недостатъчната научна разработка на проблема у нас, е причина за определяне темата на предложението за оценяване дисертационен труд. Безспорно въпросите за участието на медицинската сестра при оказване на интегративна грижа и взаимодействието със семейството на дете с увреждане заслужават детайлно изследване.

2. Наличие на изследователски проблем

Формулировката на темата е понятийно изчистена и коректно третирана в съдържанието на труда, за което добър пример са формулираните и изследователски защитени цел, задачи, хипотези и методология на проучването. Прецизно са описани използваните методи. Проучването е извършено с единна методика, с унифициран инструментариум, с оглед изясняване ролята на медицинската сестра в мултидисциплинарния екип, предоставящ интегрирани грижи. Използвани са различни адекватни методи за набиране на необходимата първична информация за оценка на най-често срещаните фактори, влияещи на предоставяне на интегрирани грижи от медицинската сестра. Използвани са адекватни статистически методи за обработка на получените данни. Всичко това ми дава основание да приема, че избраната тема и подходът за нейното проблематизиране в изследователски задачи са реалистични, адекватни, измерими и постижими. Настоящият дисертационен труд е показателен за сериозна работа по една широко дискутирана тема в последните десетилетия – взаимодействието на медицинската сестра със семействата на деца с увреждания при оказване на интегрирана грижа - тема, в която се срещат различни мнения – на родители, медицински специалисти (лекари, медицински сестри, рехабилитатори, кинезитерапевти), на немедицински специалисти (психолози, логопеди, социални работници, социални педагози), експерти (експерти от държавна и общинска администрация, висши училища) и студенти. Те се преплитат, допълват се, за да се създаде един продукт, който може да направи работата на медицинската сестра по-качествена и ефективна.

3. Характеристики на дисертационния труд

3.1 Обем, структура, оформление и стил

Обемът, структурата и оформлението на дисертационния труд удовлетворяват изискванията и очакванията към подобен род научни работи. Той е с общ обем от 240 страници и е онагледен с 2 диаграми, 35 таблици, 40 фигури и 4 приложения. Литературната справка включва 185 източника. Състои се от въведение, пет глави, изводи, препоръки, заключение, приноси и литература. Очевидно е влиянието на научния ръководител – прецизно издържани формулировки на задачите и подробно описание на проведеното емпирично проучване. Първата глава, съдържаща 5 параграфа, е с обем от 51 страници, втората е представена с общ обем от 16 страници. Третата глава е 69 страници, четвъртата – 27 страници, а изводите, препоръките, заключението и приносите са с обем от 8 страници и са структурирани в края на дисертацията. Представената библиография съдържа 185 заглавия, от които 121 на кирилица и 46 на латиница и 16 Интернет източника. Стилът на изложението е ясен, научно издържан, а текстът е четивен.

В първа глава, в литературния обзор се обосновава актуалността на разглеждания проблем, като се дефинират понятия и връзки. Разгледани са държавни и обществени политики за Ранна детска интервенция в светлината на семейно-ориентирания подход. Представен е опитът на водещи европейски държави като Германия, Франция, Норвегия по разглеждания проблем. Интересен е прегледът на същностните характеристики на интегративните грижи, като е отделено място и на становището на Световната здравна организация по проблема, според която интегрираните грижи са „цялостен и координиран комплекс от услуги, планирани, управлявани и прилагани на отделни потребители от различни организации и от различни професионалисти”. Тук медицинската сестра може да намери своето заслужено място. На обстоен анализ е подложена нормативната рамка, регламентираща предоставянето на интегрирани грижи за деца с увреждания и техните семейства. Разгледани са различни форми за предоставяне на интегрирани здравно-социални услуги за деца с увреждания и техните семейства в европейски страни и България. Различията са основани на особеностите в организацията на здравните и социални системи, националните законодателства и културните особености и традиции. Анализът на ситуацията в България насочва към обобщението, че в нашата страна отсъства медицинска сестра в мултидисциплинарния екип по предоставяне на интегрирани грижи за деца с увреждания и техните семейства и това провокира авторката да проучи проблема и да обоснове необходимостта от включването ѝ в екипите.

Втора глава се фокусира върху цел, задачи, методика и организация на проучването. Компетентно са формулирани 4 работни хипотези. Старателно са описани организацията, инструментариумът, източниците за събиране на информацията и методите на проучване. Използваните анкетни карти и въпросници, са одобрени от Комисията по етика на научно-изследователската дейност при Медицински Университет – Варна. Етапите на изследването са прецизно представени в табличен вид.

Трета глава е съсредоточена върху дискусия, резултат от проведеното емпирично изследване, насочено към проучване на мнението на всички участващи във взаимодействието при предоставяне на интегрирани грижи на децата с увреждане - родители, медицински специалисти, немедицински специалисти, експерти и студенти. Статистическата обработка е много добра, както и коректното интерпретиране на данните. Анализите на получените резултати са визуализирани с фигури и таблици. Представянето и тълкуването им показва научната компетентност на ас. Даниела Тасева и подчертани способности за извличане на информация и обобщението ѝ.

Четвърта глава апробира представения от ас. Тасева Модел на мултидисциплинарна екипна грижа за деца с увреждания в Център за комплексно обслужване на деца с увреждания и хронични заболявания (структура и взаимодействие) чрез много добре обмислена обосновка, умело вписана в цялостното дидактическо изследване. Под формата на авторски алгоритъм са представени „Функции на съвременната медицинска сестра в мултидисциплинарния екип на Център за комплексно обслужване на деца с увреждания и хронични заболявания“. Прецизно са описани, на базата на проведеното изследване умения и компетентности на медицинската сестра за предоставяне на интегрирани грижи, което придава нов смисъл и става основа за формиране на ново отношение към медицинската сестра като професионалист. За целите на научното изследване и след извършено от докторантката проучване на нормативната уредба и анализ на резултатите от анкетното проучване, е предложен *Модел на длъжностна характеристика за медицинска сестра, работеща в интегрирани услуги*, който ще доведе до оптимизиране на работата на медицинската сестра в сферата на интегрираните услуги да деца с увреждания.

3.2 Концептуална зрялост на изследователския подход и адекватност на използваните научни методи

Ас. Даниела Тасева е насочила точно изследователския си фокус върху интересен проблем, което е осъществимо само от човек, имащ практически опит в професионалната област на грижата за деца с увреждания. Докторантката подхожда към идентифициране и оценяване

на възможностите за прилагане на интегрирани грижи, като описва подробно организацията им в България, анализира социално-демографски изследваните лица, качеството на интегрираните грижи, бариерите пред тях, според мнението на респондентите. Лично за мен особен интерес представлява проучването относно организацията на обучението на медицински сестри. Похвална е констатацията, че въпреки емоционалното натоварване и затрудненията, които изпитват в осъществяване на комуникация с децата и техните родители по време на своето практическо обучение, 35.3% от студентите споделят готовност да започнат работа в интегрираните услуги.

Анализът на резултатите и статистическата им обработка са дадени прегледно и естетически илюстрирани. Използвани са адекватни статистически методи и процедури.

3.3 Научна компетентност, коректност и резултативност.

Не само при теоретичната част от изследването си, а и в емпиричната част, ас. Даниела Тасева показва литературна, практическа и изследователска информираност, умело съчетана с аналитичност и селективност към разглежданите изследвания и подходи. Добро впечатление прави извеждането и формулираното в края на всяка глава лични констатации и обобщения, както и представянето, и убедителното защитаване на резултатите от реализираната изследователска и аналитична работа.

3.4 Препоръки и въпроси към докторантката:

Нямам въпроси и препоръки към докторантката

4. Научни и научно-приложни приноси.

Настоящото дисертационно изследване се отличава с оригиналност и приносен характер, както в теоретико-концептуален, така и в емпирично-изследователски план. Приемам предложените приноси.

5. Авторство и публикации

Докторантката е представила достатъчно по обем и качество публикации (4, три са в съавторство, една е самостоятелна) по темата на дисертацията, които са убедително доказателство за нейната успешна текуща работа и разпознаваемост в научното пространство. Авторефератът е в обем 83 страници и представя коректно съдържанието на дисертационния труд. Представен е авторефератът и във вариант на английски език.

6. Заключение.

Като имам предвид достойнствата на представения дисертационен труд и като отчитам безспорното авторство и творчески принос, давам положителната си оценка за представения дисертационен труд. На това основание предлагам да се даде положителен вот за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на Даниела Събева Тасева в областта на висше образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4. Обществено здраве, специалност: Управление на здравните грижи.

15.04.2022 г.

Гр. Русе

Изготвил становището:

проф. Иваничка Сербезова